

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Etsivä nuorisotyö Torniossa asiakkaan kokemana

Laura Sinkkonen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210op)

Arvioitavaksi jättämisaika huhtikuu/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Laura Sinkkonen	Sivumäärä 40 ja 3 liitesivua
Työn nimi Etsivä nuorisotyö Torniossa asiakkaan kokemana	
Ohjaava opettaja Jaana Karjalainen ja Tuomo Paavola	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Etsivän nuorisotyön projekti Koppi/Elina Viisanen ja Reija Koivuranta	
Tiivistelmä <p>Etsivä nuorisotyö on viime vuosina parantanut asemaansa kuntien nuorisotyön kentässä ja sitä toteutetaan useilla paikkakunnilla myös hankemuotoisena. Suomessa arvellaan olevan kymmeniätuhansia nuoria, joilla ei ole työ- tai koulutuspaikkaa ja jotka eivät liioin ole kirjoilla niin työvoima- kuin sosiaali-toimistossakaan. Näitä nuoria etsivä nuorisotyö pyrkii etsimään, löytämään ja auttamaan saamaan kiinni elämästä ja yhteiskunnasta.</p> <p>Opinnäytetyöni on tutkimus etsivästä nuorisotyöstä Torniossa asiakkaan näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada selville, miten nuoret, asiakkaat itse kokevat etsivän nuorisotyön ja sen hyödyllisyyden. Opinnäytetyöni on toteutettu yhteistyössä Tornion etsivän nuorisotyön Koppi-projektin kanssa.</p> <p>Etsivästä nuorisotyöstä ei ole aiemmin tehty tutkimuksia, joten opinnäytetyöni kautta saadaan hyödyllistä tietoa niin Tornion kuin muidenkin paikkakuntien etsiville nuorisotyöntekijöille. Lisäksi Tornion etsivät nuorisotyöntekijät hyötyvät tutkimuksesta, sillä he saavat tutkimuksen kautta palautetta siitä, miten heidän tekemänsä työ nähdään ja miten sitä nuorten mielestä tulisi kehittää.</p> <p>Opinnäytetyöni toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja aineistonkeruumenetelminä käytettiin kyselyä ja teemahaastattelua. Haastateltavia oli kuusi ja kyselyyn vastanneita kahdeksan. Nuorten lisäksi haastattelin tutkimuksen lopuksi myös toista Tornion etsivistä nuorisotyöntekijöistä.</p> <p>Tutkimustulokset olivat pääpiirteittäin positiivisia. Nuoret kokivat etsivän nuorisotyön hyödylliseksi ja tuoneen heille apua erilaisissa tilanteissa, kuten esimerkiksi koulunkäynnissä, harjoittelu- tai työpaikan saamisessa, KELA:n ja työvoimatoimiston kanssa asioimisessa ja niin edelleen.</p>	
Asiasanat etsivä nuorisotyö, erityisnuorisotyö, tutkimus, kvalitatiivinen tutkimus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Laura Sinkkonen	Number of Pages 40, appendixes 3
Title Outreaching Youthwork in Tornio from Clients Viewpoint	
Supervisor Jaana Karjalainen and Tuomo Paavola	
Subscriber and/or Mentor Outreaching youthwork project Koppi/Elina Viisanen and Reija Koivuranta	
Abstract <p>Outreaching youthwork is during recent years improved it's condition in municipalities youthwork area. Outreaching youthwork is also arranged by projects like in Tornio. It is supposed that there are dozen thousands of youngsters in Finland who are not working or studying. They are not even on the books in employment office or social welfare office. These youngsters are the ones outreaching youthwork is trying to look for, find and help to get into life and society.</p> <p>My thesis is the qualitative research of outreaching youthwork in Tornio from customer's viewpoint. Intention of research was to find out how youngsters, customers themselves, see outreaching youthwork and it's needfulness. My thesis is created in co-operation with Tornio's outreaching youthwork project called Koppi.</p> <p>There are not researchs of outreaching youthwork made before so my thesis gives useful information to workers in outreaching youthwork in Tornio and also in other municipalities. Furthermore outreaching youthworkers in Tornio gains feedback about how youngsters see their work and how they should develop it.</p> <p>My thesis is qualitative research and I collected the material from the survey and interviews. I had six interviews and eight answers to survey. These methods supported each other. In addition I interviewed another outreaching youthworker in Tornio in the end of my research.</p> <p>Results of my research were mostly positive. Youngsters think that outreaching youthwork is useful and it has given them help in different situations. These situations are for example problems at school, getting practiseplace or work, banking with The Social Insurance Institution of Finland or with employment office and so on.</p>	
Keywords Research, Qualitative Research, Youthwork	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
2 KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ	7
2.1 Syrjäytyminen	7
2.2 Etsivä nuorisotyö	8
2.3 Monialainen yhteistyö	8
3 AMMATILLINEN ETSIVÄ NUORISOTYÖ	9
3.1 Työmuotona	9
3.2 Etsivän työn historiaa	9
3.3 Etsivä nuorisotyö nuorisolaissa	10
3.3.1 Tehtävät	10
3.3.2 Järjestäminen	11
3.3.3 Tietojen luovuttaminen	12
3.3.4 Tietojen käsittely	14
3.4 Etsivän nuorisotyön periaatteet	14
3.5 Etsivä nuorisotyö menetelmänä	15
3.5.1 Kartoitus	16
3.5.2 Etsiminen, löytäminen ja kontaktin luominen	16
3.5.3 Luottamussuhde	17
3.5.4 Motivointi ja ohjaaminen	18
3.6 Etsivä nuorisotyö Torniossa	19
3.6.1 Etsivä nuorisotyö Torniossa työntekijän näkökulmasta	19
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	21
4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelma	21
4.2 Tutkimusote	21
4.3 Aineistonkeruu	22
4.3.1 Kysely	22
4.3.2 Haastattelu	23
4.4 Aineiston analyysi	25
4.5 Eettisyys ja luotettavuus	25
5 TUTKIMUSTULOKSET JA YHTEENVETO	
5.1 Kyselyn tutkimustulokset	27
5.2 Haastatteluiden tutkimustulokset	31
5.2.1 Huomioita haastatteluista	31
5.2.2 Nuorten kokemuksia ja mielipiteitä etsivästä nuorisotyöstä Torniossa	33
5.2.3 Kehitysideoita asiakkaan näkökulmasta	34
5.2.4 Kehitysideat työntekijän näkökulmasta	35
5.2.5 Etsivä nuorisotyö yleisellä tasolla nuorten näkökulmasta	36
6 POHDINTAA	37
LIITTEET	41

1 JOHDANTO

”Vielä 90-luvulla uskottiin, että viranomaisilla on kaikista nuorista kattava tieto. Sitten työpajoille alkoi ilmestyä nuoria, jotka eivät olleet asiakkaana sen kummemmin työvoimatoimistossa kuin sosiaalitoimessakaan. Huomattiin, että näitä nuoria on paljon. Nyt kymmenientuhansien nuorten ajatellaan olevan vailla koulu- tai työpaikkaa. Arviot vaihtelevat viiden- ja yhdeksänkymmentuhannen välissä.” (45 minuuttia, 16.11.2011.)

Opinnäytetyössäni käsittelen ammatillista etsivää nuorisotyötä Torniossa asiakkaan näkökulmasta. Idea opinnäytetyöhön tuli henkilökohtaisesta kiinnostuksestani etsivään nuorisotyöhön. Aihe on ollut koko opintojeni ajan paljon esillä niin oppitunneilla kuin mediassakin, joten sen ajankohtaisuus oli yksi syy aiheeseen paneutumiseen. Lisäksi koen, että etsivä nuorisotyö on erittäin hyvä ja tarpeellinen työmuoto tukemaan laajaa palveluverkostoamme. Etsivän nuorisotyön asiakaslähtöisyys ja inhimillinen työote ovat erityisesti lähellä omaa näkemystäni siitä, miten erityisnuorisotyötä tulisi tehdä ja koen merkitykselliseksi olla mukana jakamassa sen ”ilosanomaa”.

Aiheen valittuani otin yhteyttä Tornion etsivän nuorisotyön työntekijöihin ja he olivat kiinnostuneita yhteistyöstä. Kerroin haluavani tehdä tutkimusta etsivästä nuorisotyöstä Torniossa, eritoten nuoren, asiakkaan, näkökulmasta. Työntekijät kertoivat aineistonkeruun voivan tuottaa hankaluuksia, mutta lupasivat olla mukana auttamassa minua. Tutkimuskohteekseni valikoitui etsivä nuorisotyö Torniossa asiakkaan kokemana. Tulevana yhteisöpedagogina halusin tuoda esille nuorten näkökulman siitä, millaisena he kokevat etsivän nuorisotyön. Koen itse etsivän nuorisotyön hyvänä työmuotona ja se onkin saanut paljon hyvää palautetta ja hyviä tuloksia ympäri Suomea. Vaikka työntekijöiltä ja muilta ammattilaisilta tullut tieto on toki luotettavaa ja merkittävää, on oma kiinnostukseni herännyt erityisesti siihen, miten nuori itse kokee etsivän nuorisotyön.

Tornion etsivän nuorisotyön projekti Koppi on ollut nyt käynnissä jo yli vuoden, joten se on saanut vakiinnutettua asemaansa ja löytänyt asiakaskuntansa, joten aika aiheen tutkimiselle on otollinen. Osa nuorista on varmasti ehtinyt olla jo pidempään

mukana asiakkaina, jolloin he osaavat jo kertoa enemmän omista kokemuksistaan ja tuntemuksistaan kyseistä työmuotoa kohtaan. Opinnäytetyöni tutkimuksellinen luonne kiinnostaa minua, sillä vaikka oletuksena on, että työntekijöiden lisäksi myös nuoret kokisivat etsivän työn positiivisena ja hyvänä apuvälineenä heidän elämäntilanteissaan, on silti hienoa kuulla heidän suustaan miten asia todellisuudessa on.

”Nuoret naiset Päivi ja Saara hautautuivat vuosiksi huoneisiinsa. Heillä on tuhansia kohtalotovereita, nuoria, jotka ovat syrjäytyneet omaan kotiinsa. He ovat uusi, hälyttävästi kasvava joukko. Valtiovalta on luvannut, että yhtään nuorta ei jätetä yksin, mutta kotiinsa sulkeutunutta nuorta ei tavoita kukaan, ellei tule varta vasten hakemaan. Usein etsivä nuorisotyö onkin ainoa vaihtoehto.” (Silminnäkijä: Kotini on hautani, 16.11.2011.)

2 KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

2.1 Syrjäytyminen

Syrjäytyminen on lyhyesti sanottuna sivuun joutumista. Sivuuun voidaan joutua sosiaalisista suhteista, työ- ja koulutusmahdollisuuksista, vaikuttamisesta ja vallan käytöstä sekä osallistumisesta yhteisölliseen toimintaan. Käsitteenä syrjäytyminen on hyvin negatiivissävytteinen. (Granfelt 1998, 80-83.) Syrjäytyä voivat sekä yksilöt että ryhmät. Syrjäyttämistä voidaan puhua silloin, kun ihmisten mielipiteitä ei kuulla tai heidän kansalaisuuttaan ja osallisuuttaan kyseenalaistetaan. Syrjäytynyt-sanaa sen kielteisyyden vuoksi välteltäessä, käytetään usein rinnastettavia sanoja kuten vähä- tai huono-osainen, heikommin toimeentuleva tai vaikeuksiin joutunut. Vastakäsitteiksi syrjäytymiselle ovat muodostuneet muun muassa osallisuus ja voimaantuminen. Syrjäytymisuhan alla olosta puhutaan silloin, kun ihminen on vaarassa joutua syrjäytyneeksi, eli sivuun esimerkiksi koulumaailmasta tai sosiaalisista suhteista. Syrjäytyminen voi tapahtua hiljalleen sivuun joutumisena tai äkillisenä pudotuksena elämän keskeisistä asioista. Asemaksi syrjäytynyt tulee silloin, kun huono tai heikompi asema yhteiskunnassa vakiintuu ja muuttuu pitkään jatkuvaksi olotilaksi. Syrjäytyminen ta-

pahtuu suhteessa toisiin ihmisiin, suhteessa yhteiskuntaan ja suhteessa sen institutionaalisiin järjestelmiin. (Hyväri, Laine & Vuokila-Oikkonen 2010,11-12.)

2.2 Etsivä nuorisotyö

Etsivä työ ja ammatillinen etsivä nuorisotyö ovat peruslähtökohdiltaan ja ideologialtaan samankaltaisia. Molemmissa tarkoituksena on etsiä syrjäytymisuhan alla olevia nuoria, jotka eivät syystä tai toisesta ole tarjolla olevien sosiaalipalvelujen piirissä, vaikka niitä tarvitsisivat. Etsivällä työllä on jo historiaa takanaan vuosikymmeniä, kun taas ammatillinen etsivä työ on vasta myöhemmin, 1990-2000-luvuilla, vakiinnuttanut asemaansa. Ammatillinen etsivä työ on erityisnuorisotyötä, jota toteutetaan etsivän työn periaatteilla, yleensä työpareina. Ammatillista etsivää nuorisotyötä tarjoavat kunnat, niiden nuorisotoimet sekä erinäiset hankkeet ja projektit. (Huhtajärvi 2007, 446.)

”Etsivään työhön kuuluvaksi mielletään useasti kentällä toimivat vapaaehtoiset, kuten seurakuntien Saapas-toiminta sekä erilaisten yhdistysten ja järjestöjen katupartioinnit. Ammatillinen etsivä työ ei ole kuitenkaan huoltopäivystystä eli ainoastaan päihtyneistä nuorista huolehtimista kadulla.” (mt., 446.)

Opinnäytetyössäni puhuessani etsivästä työstä, rinnastan sekä aiemman etsivän työn, sekä nykyään vallalla olevan ammatillisen etsivän nuorisotyön. Ammatillisesta etsivästä nuorisotyöstä käytän lisäksi termiä etsivä nuorisotyö, sillä useissa teoksissa sitä käytetään samoin.

2.3 Monialainen yhteistyö

Monialainen yhteistyö on merkittävä käsite puhuttaessa etsivästä nuorisotyöstä.

”Muutetun nuorisolain säännöksissä määritellään *monialainen yhteistyö*, jolla tarkoitetaan paikallistasolla toteutettavaa eri toimialojen viranomaisien yhteistyötä. Monialaisessa yhteistyössä ovat mukana sekä kunnalliset että valtion viranomaiset. Myös kirkon paikallisviranomaiset voivat osallistua monialaiseen yhteistyöhön.” (Aaltonen 2011, 25.)

Monialainen yhteistyö käsitteeseen sisältyvät siis niin toimialat ja työntekijät kuin heidän ammattiosaamisensaakin. Yhteistyötä tehtäessä kukin viranomainen edustaa omaa toimialaansa, jolla työskentelee sekä urallaan karttunutta työkokemustaan. Näin ollen sekä eri sektorien palvelut ja niissä oleva ammattitaito kohtaavat monialaisessa yhteistyössä. (mt., 25.)

3 AMMATILLINEN ETSIVÄ NUORISOTYÖ

3.1 Työmuotona

Ammatillinen etsivä nuorisotyö on työmuoto, jonka tarkoituksena on etsiä ja löytää avuntarpeessa olevia, alle 29-vuotiaita nuoria, jotka eivät syystä tai toisesta ole hakeutuneet käytössä olevien avustus- ja palvelujärjestelmien piiriin tai eivät ole saaneet niissä tarvitsemaansa apua. Etsivä nuorisotyö on osaltaan täydentämässä nuorille suunnattua palveluverkostoa ja toimii nuorten ja palveluverkoston tiedonvälittäjänä edistäen palvelutarjonnan kehittymistä vastaamaan yhä enemmän nuorten tarpeisiin. (Huhtajärvi 2007, 446.) Etsivä nuorisotyö pyrkii korjaavan työn lisäksi tarjoamaan nuorille myös varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2011).

Ammatillisessa etsivässä nuorisotyössä työtä tehdään pitkälti kentällä, siellä missä asiakkaat ovat. Etsivä nuorisotyö ei siis toteuta tavallista palvelumallia, jossa asiakas tulee hakemaan tarvitsemaansa palvelua tietyistä toimipisteistä, vaan palvelun mahdollisuus tuodaan lähelle asiakasta ja pyritään saamaan asiakas tietoiseksi kyseisen palvelun merkityksestä hänen elämäntilanteeseensa. (Aalto, Huovinen, Kauppinen & Mikkonen 2010, 27)

3.2 Etsivän työn historiaa

Nuorten parissa ammatillisena työmuotona etsivä työ on aloitettu vuonna 1969 Norjassa. Tuolloin ”Uteseksjonen” perustettiin Oslon keskustaan. Norjan toimintamallia on hyödynnetty rantautettaessa etsivää työtä myös Suomeen.

Etsivän työn alkujuuret johtavat amerikkalaisiin työotteisiin, joista käytetään nimityksiä ”Street Work”, ”Street Gang Work” tai ”Street Corner Work”. Noissa työmuodoissa tarkoituksena oli kadulla tehtävässä työssä puuttua erilaisten kadulla olevien jengien ja ryhmittymien epäsosiaaliseen käytökseen, kuten päihteiden käyttöön ja rikollisuuteen. Suomessa työtä on tehty pitkään suurimmissa kaupungeissa, mutta varsin pienimuotoisesti. Viime vuosina etsivän nuorisotyön ilosanomaa on kuitenkin levitetty aktiivisesti ja se on alkanut vakiinnuttaa asemaansa ammatillisena työmuotona. (Hyväri ym. 2010, 67-68.)

3.3 Etsivä nuorisotyö nuorisolaissa

2011 vuoden alusta alkaen astui voimaan uusi laki nuorisolain muuttamisesta (693/2010). Tällä lisättiin nuorisolakiin (72/2006) pykälä, jotka koskevat monialaista yhteistyötä ja etsivää nuorisotyötä. Uudessa nuorisolain pykälässä 7 b säädetään etsivästä nuorisotyöstä, sen tehtävistä sekä toteuttamisesta kunnassa. (Aaltonen 2011, 25.)

”7 b § *Etsivä nuorisotyö.* Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta.

Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai kuntaan työsuhteessa oleva henkilö. Etsivällä nuorisotyöntekijällä on oltava riittävä koulutus ja kokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä. Etsivää nuorisotyötä voivat järjestää kunta tai useammat kunnat yhdessä. Kunta voi järjestää etsivää nuorisotyötä hankkimalla palveluja myös nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä, jolloin kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti.” (mt., 41.)

3.3.1 Tehtävät

Etsivän nuorisotyön tehtävä on kaksivaiheinen, nuorisolain 7 b §:n 1 momentin mukaan. Kaksivaiheisuudella tarkoitetaan sitä, että ensin etsivän nuorisotyön tulee yrittää tavoittaa nuori, joka on tuen tarpeessa ja sen jälkeen pyrittävä löytämään hänelle

asianmukaista apua. Etsivän nuorisotyön tarkoituksena on saada nuorista mahdollisimman ajankohtaista tietoa. Tämä ei toteudu pelkällä toimistotyöskentelyllä, vaan työntekijöiden tulee hakeutua nuorten keskuuteen, kuten kauppakeskuksiin, tapahtumiin, koteihin ja internetiin.

Nuori voi myös oma-aloitteisesti hakeutua etsivän nuorisotyön pariin tai hänen lähipiirinsä voi pyytää tuen tarpeessa olevan nuoren tavoittamiseen apua etsiviltä nuorisotyöntekijöiltä. Etsivään nuorisotyöhön voivat siis ottaa yhteyttä esimerkiksi toiset nuoret, nuoren vanhemmat tai muut aikuiset, joilla on herännyt huoli nuoresta, sekä ne viranomaiset, joiden palveluista nuorella on vaara tippua pois tai joista hän on jo tippunut. Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti nuoren itsensä antamiin tietoihin, ja omaan arvioonsa tuen tarpeesta perustuen. Alaikäisen nuoren kohdalla asiaa käsitellään myös hänen huoltajansa kanssa, ellei sen voida selkeästi katsoa olevan hänen etunsa vastaista. (mt., 42.)

3.3.2 Järjestäminen

Nuorisolain 7 §:n 2 momentissa säädetään, että kunta voi tarvittaessa järjestää etsivää nuorisotyötä. Momentissa määritellään kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvaksi nuorten kasvatuksellisen ohjauksen, tieto- ja neuvontapalveluiden järjestämisen, toimintatilojen ja harrastusmahdollisuuksien tuottamisen, liikunnallisen, kulttuurisen, kansainvälisen ja monikulttuurisen nuorisotoiminnan järjestämisen, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tukemisen, nuorten ympäristökasvatuksen sekä tarvittaessa etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajapalvelujen järjestämisen. Etsivän nuorisotyön järjestäminen ei siis ole kunnalle velvollisuus.

Jos kunta aloittaa etsivän nuorisotyön järjestämisen, tulee sen ottaa huomioon nuorisolain 7 b §:n 2 momentin vaatimukset. Jotta varmistuttaisiin siitä, että etsivän nuorisotyön yksilösuojaan liittyvät kysymykset hoidetaan asianmukaisesti, tulee kunnan nimetä etsivästä nuorisotyöstä vastaava henkilö, joka on virka- tai työsopimussuhteessa kuntaan. Vaatimuksena etsivälle nuorisotyöntekijälle pidetään myös riittävää koulutusta sekä kokemusta nuorten parissa tehtävästä työstä. Nuoriso- tai sosiaalityöntekijän, yhteisöpedagogin, erityisopettajan tai -sairaanhoitajan, psykologin tai muun vastaavan koulutusta pidetään riittävänä etsivän nuorisotyön työntekijälle. Riit-

tävänä työkokemuksena taas pidetään vähintään muutaman vuoden työkokemusta nuorisotyön piirissä. Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettua lakia (504/2002) sovelletaan etsivään nuorisotyöntekijään.

Kunta voi toteuttaa etsivää nuorisotyötä myös yhdessä muiden kuntien kanssa, jolloin sen toimialue laajenee useamman kunnan alueelle. Kunnassa päätetään etsivän nuorisotyön toteuttamisesta. Palveluja työmuodon toteuttamiseksi voidaan hankkia esimerkiksi toimeksiantosopimuksella nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä. Toimeksiantosopimuksessa sopimuksen saaja sitoutuu noudattamaan työtä tehdessään nuorisolain lisäksi henkilötietolain (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännöksiä. Jos kunta taas tekee toimeksiantosopimuksen yksityisen palveluntuottajan kanssa, on kunnan asianomainen toimielin henkilötietolain määräysten mukaisesti rekisterinpitäjä, joka loppujen lopuksi vastaa henkilötietojen käsittelystä. Riippumatta siitä, kuka käsittelee toiminnassa kerättäviä tietoja, ne pysyvät viranomaistietoina. Kunnan on varmistettava, että taho, joka tuottaa heille etsivän nuorisotyön palveluja, toteuttaa ne nuorisolain mukaisesti. Palvelujen tulee olla samaa tasoa, jota myös vastaavalta kunnalliselta toimijalta vaaditaan. (Aaltonen 2011, 44-46.)

3.3.3 Tietojen luovuttaminen

Nuorisolain uudessa pykälässä 7 c säädetään etsivässä nuorisotyössä käytettävien tietojen luovuttamisvelvollisuudesta. Näitä luovutettavia tietoja ovat nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot, joihin lukeutuvat nuoren nimi, puhelinnumero, sähköpostiosoite, kotiosoite tai muu tieto, jonka perusteella nuoreen voidaan ottaa yhteyttä. Myös henkilötunnus voidaan luovuttaa etsivälle nuorisotyölle, mutta yleensä sen ei katsota olevan tarpeellista. Tietojen luovuttamisella pyritään takaamaan nuorelle mahdollisuus saada pikaisesti apua ja tietoa julkisista palveluista, joita hän saattaa tarvita.

Nuoren yhteystiedot on lain mukaan luovutettava nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten tilanteissa, joita erittelen seuraavaksi. 1. Jos nuori ei ole perusopetuksen päätettyään sijoittunut jatko-opintoihin, on opetuksen järjestäjän luovutettava tiedot etsivälle nuorisotyölle. 2. Koulutuksen järjestäjän on myös luovutettava tiedot alle 25-vuotiaasta nuoresta, joka keskeyttää opintonsa lukiossa tai ammatillisessa koulu-

tuksessa. 3. Myös puolustusvoimien ja siviilipalveluskeskuksen on luovutettava sellaisen alle 25-vuotiaan nuoren tiedot, joka saa vapautuksen varusmies- tai siviilipalveluksesta tai joka itse keskeyttää palveluksen. Kaikki nämä tahot voivat kuitenkin jättää nuoren tiedot luovuttamatta, mikäli se arvioi tietojensa pohjalta, ettei nuori ole tilanteessa, jossa tarvitsisi etsivän nuorisotyön ja sen palvelujen tukea.

Myös muut viranomaiset voivat luovuttaa nuoren tietoja, mikäli he viranomaisena saamiensa tietojen perusteella arvioivat nuoren tarvitsevan pikaista apua palvelujen ja muun tuen piiriin pääsemiseen. Etsivään nuorisotyöhön ilmoittaminen edesauttaa ja nopeuttaa nuoren pääsemistä palveluiden piiriin. Viranomaiset voivat ilman nuoren suostumusta tehdä ilmoituksen, jos nuori esimerkiksi laiminlyö koulunkäyntiään, ei tule sovittuihin tapaamisiin työ- ja elinkeinotoimistoon tai häneen ei saada yhteyttä. Tällöin viranomaisella on perusteltu huoli siitä, että nuori on etsivän nuorisotyön tarjoaman tuen tarpeessa. Edellä mainittujen tietojen luovuttajien on kuitenkin ennen tietojen luovuttamista ilmoitettava nuorelle sekä alaikäisen nuoren huoltajalle sopivin tavoin, että tietoja voidaan lain nojalla luovuttaa etsivälle nuorisotyölle. Tällä sopivin tavoin ilmoittamisella voidaan tarkoittaa ilmoittamista jo ennen kuin huoli nuoresta on herännyt. Tämä ilmoittaminen voi tapahtua esimerkiksi oppilaitoksen yleisessä tilaisuudessa tai tilanteessa, jossa nuori ilmoittautuu työttömäksi. Tuolloin hänelle voidaan kertoa jo ensitapaamisessa tietojenluovutusmahdollisuudesta.

Pääsääntöisesti ja lähtökohtaisesti tietojen luovuttaminen etsivälle nuorisotyölle edellyttää nuoren suostumusta. Laissa on kuitenkin säädetty, että aiemmin erittelemissäni tilanteissa tiedot voidaan välittää myös ilman nuoren suostumusta. Nuorisolain 7 c §:n 3 momentissa on kerrottuna tilanteet, joissa nuoren tiedot voidaan jättää luovuttamatta etsivää nuorisotyötä varten. Tällainen tilanne syntyy, jos nuori on esimerkiksi saanut työpaikan tai lähtenyt ulkomaille opiskelemaan tai tekemään töitä. Muun muassa tällaisissa tilanteissa viranomaiset voivat siis katsoa, ettei nuori ole etsivän nuorisotyön tarjoaman tuen tarpeessa. Nuoren tietoja ei myöskään luovuteta etsivälle nuorisotyölle silloin, jos nuoresta tehdään lastensuojeluilmoitus, sillä etsivän nuorisotyön lähtökohtaisena kohderyhmänä ovat sellaiset nuoret, jotka eivät ole lastensuojelullisten toimenpiteiden tarpeessa. Tällä pyritään myös välttämään lastensuojeluilmoitusvelvollisuuden laiminlyömistä verukkeena nuoren tietojen luovuttaminen etsivälle

nuorisotyölle. Myös etsivä nuorisotyöntekijä on velvollinen tekemään nuoresta lastensuojeluilmoituksen, mikäli tilanne sitä vaatii. (Aaltonen 2011, 47-54.)

3.3.4 Tietojen käsittely

Nuorten yksilöinti- ja henkilötiedot voidaan luovuttaa etsivälle nuorisotyölle myös sähköisessä muodossa, henkilötietolaki (523/1999) noudattaen. Nuorten henkilötiedoista muodostuu etsivän nuorisotyön asiakasrekisteri. Asiakirjojen, joita etsivässä nuorisotyössä syntyy, käsittelyssä ja arkistoinnissa noudatetaan samoja säännöksiä, joita kaikki viranomaiset noudattavat asiakirjojen käsittelyssä. Asiakasrekisterin on oltava erillinen rekisteri omine käyttötarkoituksineen, riippumatta siitä millä tavoin kunta on etsivän nuorisotyön toiminnan organisoinut. Kunta vastaa rekisterinpitäjänä kaikista etsivän nuorisotyön henkilötiedoista.

Henkilötietolaki antaa oikeuden käsitellä vain toiminnan kannalta merkittäviä ja tarpeellisia tietoja. Etsivä nuorisotyö dokumentoi yksittäistä nuorta koskevasta asiasta nuoren yhteys- ja yksilöintitietojen ilmoittajan. Ilmoittajan lisäksi kirjataan jatkotoinenpiteet, jotka nuorelle on etsivässä nuorisotyössä suunniteltu sekä tiedot siitä, mitä tietoja nuoresta on annettu ja kenelle. Jos nuoresta on tarpeen välittää etsivän nuorisotyön saamia tietoja eteenpäin seuraavalle nuoren kanssa tekemisissä olevalle palveluntarjoajalle, voidaan nämä luovuttaa nuoren suostumuksella ja alaikäisen nuoren ollessa kyseessä tämän huoltajan suostumuksella. Etsivän nuorisotyön on hävitettävä tiedot nuoresta heti, kun tämä kiinnittyy hänelle suunniteltuihin palveluihin. Tiedot on hävitettävä myös silloin, kun nuori itse ilmoittaa, ettei halua ottaa tarjottua apua vastaan. Etsivällä nuorisotyöntekijällä on nuorten tietojen salassapitovelvollisuus sekä vaitiolovelvollisuus. (mt., 54-58.)

3.4 Etsivän nuorisotyön periaatteet

Etsivän nuorisotyön pääperiaate on vapaaehtoisuus, sillä se ei käytä julkista valtaa. Tällöin etsivässä nuorisotyössä ei voida yksipuolisesti päättää nuoren oikeudesta, velvollisuudesta tai edusta. Etsivä nuorisotyö ei voi myöskään antaa nuorta velvoittavia määräyksiä tai puuttua muulla tavoin nuoren etuun tai oikeuteen. (Aaltonen 2011,

43-45.) Nuorilla on omassa käsissään valinta siitä, haluavatko he päästää työntekijän elämänsä. Nuori siis päättää itse siitä jatkuuko hänen ja työntekijän välinen suhteensa kontaktin luomista pidemmälle, luottamussuhteeseen. Nuoren käsissä on myös se, mistä asioista hän haluaa tai on valmis keskustelemaan työntekijän kanssa.

Toinen merkittävä periaate etsivässä nuorisotyössä on vaitiolovelvollisuus. Jos nuoret eivät voi luottaa siihen, ettei heidän asiansa leviä eteenpäin tahoille, joille ne eivät kuulu tai, joille nuoret eivät halua asioistaan kertoa, on luottamussuhteen muodostuminen työntekijän ja nuoren välille mahdotonta. Kuten monessa muussakin ihmishuhtetyössä, myös etsivässä nuorisotyössä merkittäviä eettisiä periaatteita ovat luottamus, avoimuus, asiakkaan subjektiivisuuden huomioiminen ja ihmisen kunnioittaminen. Etsivässä työssä pyritään välttämään ongelmakeskeistä ajattelumallia ja ihmisen leimaamista, sillä nämä voivat koitua esteeksi muutokselle, joka voi olla nuorelle elintärkeä. (Huhtajärvi 2007, 447.)

Etsivässä nuorisotyössä panostetaan myös eritoten varhaiseen tukeen ja matalan kynnyksen periaatteeseen. Peruslähtökohta on, että nuori saadaan tavoitettua ja varmistetaan siitä, että hänelle on annettu mahdollisuus tarvitsemansa ohjauksen ja neuvonnan saamiseen. Nuorella ei kuitenkaan ole velvoitetta etsivän työn palvelujen tai sen avulla suunniteltujen tuen ja palvelujen vastaanottamiseen. Muualla laissa, kuin nuorisolaissa, määritellään erikseen tilanteet, joissa nuoren on aktiivisesti hauduttava koulutukseen tai töihin. (Aaltonen 2011, 42-43.) Etsivää nuorisotyötä tehtäessä nuoren asiakkuudella ei ole aikarajaa.

3.5 Etsivä nuorisotyö menetelmänä

Ammatillinen etsivä nuorisotyö on menetelmä, jonka eri vaiheet esiintyvät tapauskohtaisesti eri aikaan, eri järjestyksessä ja eripituisina ajanjaksoina. Vaiheet voivat myös joissain tapauksissa nousta uudelleen ajankohtaisiksi tai ne voidaan käydä lävitse todella nopeasti. Etsivää työtä ei voi tehdä minkään ohjekirjan mukaan, vaan aina pitää ottaa huomioon tilannesidonnaisuus ja asiakaslähtöisyys. Etsivän työn menetelmät ja työtavat pohjautuvat ennen kaikkea humanistiseen ihmiskäsitykseen, johon sisältyy ajatus siitä, ettei toivottomia tapauksia ole olemassa, vaan kyseinen ihminen

ei ole saanut potentiaaliaan ja mahdollisuuksiaan käyttöönsä ja suuntaa voimavaran-
sa elämää tuhoaviin, vääränlaisiin kohteisiin. (Huhtajärvi 2007, 447.)

Etsivää nuorisotyötä suositellaan tehtäväksi työpareittain. Työpareina voivat toimia esimerkiksi kaksi työntekijää, jotka lisäävät organisaation henkilöstömäärää kahdella tai yksi työntekijä, jonka apuna tarvittaessa toimii samasta tai toisesta organisaatiosta nimetty henkilö, jolloin henkilöstömäärä kasvaa yhdellä. Etsivän nuorisotyön järjes-
tämisen ei voi olla syynä jo olemassa olevan vakinaisen työtehtävän lakkauttamises-
sa, mutta vakinaisessa työsuhteessa oleva henkilö voidaan palkata tekemään etsi-
vää nuorisotyötä, mikäli hänen toimeaan hoitamaan palkataan sijainen. (Aaltonen
2011, 46-47.)

3.5.1 Kartoitus

Etsivän työn peruslähtökohta on kartoitus. Kartoituksen tarkoituksena on määritellä
etsivän työn tarve kartoitettavalla alueella. Kartoitusta on sekä määrällistä, että laa-
dullista. Määrälliseen kartoitukseen kuuluu alueeseen liittyvän tilastotiedon keräämi-
nen muun muassa palvelutarjonnasta, kaupunkisuunnittelusta ja asukkaiden sosio-
ekonomisesta taustasta. Laadullisella kartoituksella taas tarkoitetaan alueella fyysi-
sesti tapahtuvaa havainnointia ja arviointia, jolla pyritään täydentämään määrällisen
kartoituksen tilastotietoja. Laadullisessa kartoituksessa myös haastatellaan alueen
asukkaita ja toimijoita. Kartoitus ei ole vain etsivän työn alussa toteutettava toimenpi-
de, vaan se on jatkuvaa, sillä alueen ominaisuudet voivat muuttua ja kehittyä kaiken
aikaa. (Huhtajärvi 2007, 447.)

3.5.2 Etsiminen, löytäminen ja kontaktin luominen

Etsimisen-periaate on erittäin merkittävä etsivää työtä tehtäessä. Sillä tarkoitetaan
työntekijän tunnetuksi tekemistä ja tutustuttamista alueen asukkaisiin, tässä tapauk-
sessa nuoriin. Etsimisessä työntekijöiden tulee hakeutua paikkoihin, joissa heidän
potentiaaliset asiakkaansa, nuoret, aikaansa viettävät. Etsiminen vaatii aktiivista ha-
keutumista nuorten keskuuteen, josta voidaan käyttää myös termiä etsiytyminen. Kun
etsimistä on toteutettu riittävän laajasti ja riittävän pitkään, alkaa etsivä työ saada

yleensä myös löydöksiä. Löytämisen jälkeen alkaa haastava vaihe, jossa pyritään luomaan kontakti nuoreen asiakkaaseen.

Periaatteena kontaktin luomisessa on herättää nuorten kiinnostus työntekijöitä kohtaan ja saada lähestyminen myös nuorten taholta mahdollisimman helpoksi ja kynns aikuisen lähestymiseen hakeutumisessa matalaksi. Kontaktin luomiseen ei ole vain yhtä keinoa, vaan sitä voidaan pyrkiä saamaan erilaisilla menetelmillä, jotka edistävät vuorovaikutuksellista suhdetta nuoren ja etsivän työntekijän välillä. Kontaktin luominen on usein helpointa ryhmän kautta, sillä nuorille on tyypillistä ryhmäuskollisuus ja ryhmään samastuminen. Ryhmänormistoon vaikuttaessa on yksilöön vaikuttamisenkin helpompaa. (mt., 447.)

3.5.3 Luottamussuhde

Kun kontakti nuoreen on saatu luotua, on aika alkaa rakentaa syvempää yhteyttä, luottamussuhdetta. Luottamussuhteen luominen voi usein viedä aikaa, sillä nuori on saattanut kokea elämänsä aikana useita pettymyksiä, jolloin ihmisiin, etenkin aikuisiin, voi olla vaikeaa muodostaa luottamussuhdetta ja tukeutua vaikeassa tilanteessa. Aiemmat negatiiviset kokemukset aikuisista saavat nuoren testaamaan tätä uutta aikuista ja tämän luotettavuutta uudelleen ja uudelleen, mikä on aikaavievää. Luottamussuhde on muodostunut, kun nuori uskaltautuu kertomaan jostain itselleen tärkeästä ja mahdollisesti mieltä painavasta asiasta. Luottamussuhteessa tärkeää on, että nuorella on mahdollisuus jakaa aikuisen kanssa myönteisten tunteiden lisäksi myös kielteisiä tunteita, jotka voivat olla sellaisia, joita nuorella ei ole aiemmin ollut mahdollisuus tuoda esille missään tilanteessa. (mt., 447-448.)

”Aluksha sitä ei tietenkään lähe kaikkea kertomaan, että siinä pikkusen niinku testailee, että mitä tässä voi. Mutta mulla tuli sellanen olo, että kyllä mä voin ihan hyvin kertoa tässä, että ei lähe minnekään tota jutut leviämmään tai mittään.”

Luottamussuhteen luomisessa ja sen ylläpitämisessä on merkittävää, että etsivä nuorisotyöntekijä ei osoita kiinnostusta vain nuoren ongelmia kohtaan, vaan huomioi nuoren elämän muutkin osa-alueet ja kiinnostuksen kohteet. Tällöin nuori aistii työntekijän aidon kiinnostuksen häneen itseensä, eikä vain hänen vaikeuksiinsa. Luotta-

mussuhteella luodaan pohjaa psykososiaaliselle muutostyölle, jota etsivässä työssä tehdään. Tällä tarkoitetaan muutoksia, jotka liittyvät niin nuoren psyykkiseen elämään kuin hänen ulospäin näkyvään elämäntilanteeseensa ja sen hallintaan. Näiden muutosten aikaansaaminen on etsivän työn tavoite. (mt., 448.)

3.5.4 Motivointi ja ohjaaminen

Jotta psykososiaaliset muutokset olisivat mahdollisia ja onnistuisivat, tulee nuorta tukea ja motivoida eri tavoin muutoshalukkuuteen ja muutoksen toteuttamiseen. Motivoinnilla pyritään auttamaan nuorta hahmottamaan hänen elämänsä kokonaisvaltaisesti. Nuorta pyritään saamaan myös tietoiseksi valinnan mahdollisuuksista ja valintoihin liittyvästä vastuusta. Erittäin tärkeää motivoinnissa kuitenkin on, että sen mahdollistamiseksi työntekijän tulee itse uskoa muutoksen mahdollisuuteen. Työntekijän tulee pyrkiä löytämään nuoresta hänen vahvuutensa ja resurssinsa ja lähteä niiden kautta tukemaan ja motivoimaan nuorta kohti psykososiaalista muutostyötä. (mt., 448-449.) Muutos, johon motivoinnilla pyritään, voi olla nuoren kiinnostuksen herättäminen vaihtoehtoisia toimintamuotoja kohtaan, esimerkiksi kotona oleilun sijaan innostaa nuorta koulu- tai työelämään tai esittää hänelle erilaisia vapaa-ajanviettomahdollisuuksia ja harrastuksia (Hjort 1995, 17).

Kun motivointi on onnistunut ja nuori kokee muutoshalukkuutta, auttavat työntekijät nuorta ohjaamalla hänet olemassa olevien palveluiden piiriin. Ohjaamisella pyritään auttamaan nuorta muutoksessa eteenpäin esimerkiksi siirtämällä hänet varsinaisiin hoito- ja palvelupisteisiin. Työntekijä toimii tässä rinnalla kulkijana ja on mukana etsimässä parasta palvelua nuoren tilanteeseen. Ideaalia ei ole, että työntekijä hoitaa kaiken itse, vaan hänen tulee hyödyntää laajaa palvelutarjontaa ja löytää oikeat palvelut ja keinot nuoren auttamiseen. Ammatillinen etsivä työ sellaisenaan ei toimi ilman hyvin toimivaa palvelujärjestelmää. (Huhtajärvi 2007, 448-449.) Etsivä nuorisotyö on ohjannut nuoria muun muassa sosiaalitoimeen, työ- ja elinkeinotoimistoon, työpajalle, velkaneuvontaan, opiskelemaan ja oppisopimuskoulutukseen, mielenterveyspalveluihin, kuntoutukseen ja muuhun terveydenhuoltoon sekä asioimaan poliisin kanssa (Aaltonen 2011, 44). Etsivät nuorisotyöntekijät pyrkivät ohjaamisen lisäksi tiedottamaan nuoria siitä, millaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita on ole-

massa ja pyrkiä vaikuttamaan myös näiden palvelujen kehittämiseen, jotta niiden tarjonta olisi erityisen sopivaa lapsille ja nuorille (Hjort 1995, 17).

3.6 Etsivä nuorisotyö Torniossa

Tornion etsivässä nuorisotyössä kohderyhmänä ovat 15-28 -vuotiaat nuoret. Työpärinta toimivat Reija Koivuranta ja Elina Viisanen, jotka ovat molemmat koulutukseltaan yhteisöpedagogeja. Tornion etsivä nuorisotyö toimii Koppi-projektina 31.5.2012 saakka. Projekti on saanut alkunsa 1.10.2010. Hanke on Torniossa ensimmäinen laatuaan, joten sen tarkoituksena on sekä kartoittaa etsivän nuorisotyön tarvetta Torniossa että saada toiminta täysipainoisesti pyörimäänkin. Yhteistyötahoja Tornion etsivällä nuorisotyöllä ovat:

- Työvoimalasäätiö: työ- ja yksilövalmennus, pajatoiminta
- TE-toimisto ja työvoiman palvelukeskus: työharjoitteluasiat, ammatinvalinta
- Sosiaalitoimisto: toimeentulotukiasiat, kuntouttava työtoiminta
- Kela: erilaiset tuet ja niiden hakeminen
- Peruskoulu: 9-luokat
- Toisen asteen koulutus: Lappian, Peräpohjolan Opiston ja lukion opiskeluasiat
- Korkeakoulut: Kemi-Tornio AMK:n ja Humakin opiskeluasiat
- Mielenterveystoimisto ja nuorisopsykiatria: mielenterveysasiat
- Nuorisotoimi: vapaa-ajan asiat ja nuorisotiedotus
- Seurakunta: nuorisotyö
- A-klinikka: päihdeasiat (LaNuTi 2011.)

3.6.1 Etsivä nuorisotyö Torniossa työntekijän näkökulmasta

Haastattelin tutkimukseni lopuksi toista Tornion etsivän nuorisotyön työntekijöistä, Reija Koivurantaa, joka kertoi minulle tarkemmin Koppi-hankkeesta, etsivästä nuorisotyöstä Torniossa sekä antoi kommentteja tutkimustuloksiin työntekijän näkökulmasta. Koppi-hanke pyörii siis nykyisellä rahoituksellaan vielä vuoden 2012 toukokuun loppuun saakka, eli vielä noin kahden kuukauden ajan, mutta lisärahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä on haettu, jotta toimintaa voitaisiin jatkaa. Koivurannan mielestä lisärahoitus ja sen myötä toiminnan jatkaminen olisi tarpeellista sillä

pelkästään tämän vuoden aikana uusia asiakkaita on tullut yli kolmekymmentä. Koko hankkeen aikana asiakkaita on ollut noin 130. Sellaisia nuoria, joita etsivä nuorisotyö ei ole tavoittanut tai jotka eivät ole halunneet ottaa apua vastaan on ollut noin 10-20. Koivuranta itse on ollut hankkeessa töissä 2011 kesäkuun puolivälistä alkaen. (Koivuranta 2012.) Ennen häntä Elina Viisasen työparina toimi Janne Olsen (LaNuTi 2011).

Koivuranta itse kokee työn erittäin mukavana ja antoisana, sillä samanlaisia työpäiviä ei juurikaan ole ja työssä pääsee kaiken aikaa kehittämään itseään ja omaa ammattidentiteettiään. Torniossa etsivää nuorisotyötä toteutetaan siis työparitoimintana, kuten suositeltua on. Kysyinkin Koivurannalta kuinka tärkeää hänen mielestään on tehdä työtä työparin kanssa, sillä etenkin pienemmillä paikkakunnilla on nyt aloitettu etsivää nuorisotyötä yhden työntekijän voimin.

”Mie en henkilökohtasesti lähtis tekemään etsivää nuorisotyötä yksin. Mie koen, että se työpari on aivan käsittämättömän tärkeä jos sen työturvallisuuden kannalta, mutta myös sen kannalta, että sen työparin kanssa pystyy pohtimaan niitä tilanteita, koska kaikki jutut ei oo niin yksiselitteisiä ja mustavalkosia, koska kuitenkin kun sitä työtä omalla persoonallaan ja sydämellään tekkee niin sitä ottaa aika paljo sitä taakkaa itellekki kantaakseen niistä nuorista ni on sitte joku jonka kans jakaa niitä asioita.”

Tiedustelin Koivurannalta myös, osaisiko hän kuvailla millainen on tyypillinen etsivän nuorisotyön asiakas Torniossa. Koivurannan mukaan asiakkaat ovat aika vaihtelevia ja myöskin hieman ”kausiluonteisia”. Syksyisin, noin 1-2 kuukautta koulujen alkamisen jälkeen tulee asiakkaiksi eniten opintojen keskeyttäneitä. Kesäaikana työtahti hieman hidastuu, mutta silloin asiakkaita on kuitenkin tullut muun muassa mielenterveyspuolelta. Koivuranta kuvaa ”perusnuoren”, eli tyypillisen asiakkaan, olevan sellainen, jota jostain syystä koulu ei kiinnosta ja sinne jätetään menemättä. Lisäksi asiakkaista löytyy, onneksi kuitenkin vain pieni määrä ”kotini on hautani”-tyyppisiä nuoria, jotka viettävät päivänsä neljän seinän sisällä mahdollisten päihde- ja mielenterveysongelmien kanssa. Asiakkaiden sukupuolijakauma on Torniossa hieman epätasainen. Poikia kaikista hankkeen asiakkaista on Koivurannan arvion mukaan noin 60-

70 %. (Koivuranta 2012.) Tämä jakauma näkyi selvästi myös haastateltavissani, sekä kyselyyn vastaajissa.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelma

Tarkoitukseni oli tutkia etsivää nuorisotyötä asiakkaiden, eli nuorten itsensä, näkökulmasta. Yhteistyötä kanssani teki Tornion etsivän nuorisotyön projekti, Koppi, ja sen kaksi työntekijää. Etsivästä nuorisotyöstä ei aiemmin ole tehty tutkimuksia, joten opinnäytetyöni kautta esimerkiksi etsivät nuorisotyöntekijät, niin Torniossa kuin muuallakin, saavat palautetta siitä, miten nuoret itse työmuodon kokevat. Laadulliselle tutkimukselle onkin tyypillistä tutkittavien näkökulman erityinen huomioiminen. Tällöin tutkittava ilmiö pyritään pitämään sellaisena kuin se on ja keskitytään siihen, etteivät omat ennakko-oletukset ja asenteet vaikuta tutkimustilanteeseen. (Eskola ym. 2001, 16-17.)

Tutkimuksen edetessä jouduin hieman laajentamaan tutkimustani nuorista myös etsiviin työntekijöihin, sillä en saanut riittävästi tietoa pelkästään nuorilta. Näin ollen päädyin tutkimustyön lopuksi haastattelemaan myös Tornion etsivää nuorisotyöntekijää. Lisäksi tutkimuksen edetessä heräsi kysymyksiä ja pohdintaa siitä, miksi nuoret eivät esimerkiksi vastanneet kyselyihin tai miksi heidän käytöksensä kertoo hyvinkin paljon eri viestiä kuin, mitä he kertoivat haastattelutilanteessa. Näihin kysymyksiin halusin kuulla pohdintaa työntekijöiden näkökulmasta. Toki näitä kysymyksiä käsiteltiin työntekijöiden ja ohjaavan opettajan kanssa pitkin tutkimuksen etenemistä, mutta halusin tuoda nämä ajatukset selkeämmin esille itse opinnäytetyöhön, minkä vuoksi päädyin työntekijähaastatteluun.

4.2 Tutkimusote

Opinnäytetyöni on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Laadullinen tutkimus valikoitui tutkimusmenetelmäksi, sillä etsivän nuorisotyön aktiivinen asiakaskunta ei ole niin

suuri, että otantaa olisi merkityksellistä ja tarkoituksen mukaista tutkia määrällisessä muodossa. Lisäksi vastausten määrää enemmän tässä tutkimuksessa on tarkoitus keskittyä vastausten sisältöön, eli laatuun. Tutkimukseen kuuluu viisi peruselementtiä, ”askelta”: aiheen valitseminen, tiedon kerääminen, materiaalin arvioiminen, ideoiden, tulosten ja muistiinpanojen järjestäminen sekä artikkelin, esseen, esitelmän, tutkielman kirjoittaminen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 63.) Omassa tutkimuksessani lopputulema on opinnäytetyö ja tutkimukseni toteutui juurikin noiden askelten mukaisesti ja kyseisessä järjestyksessä.

Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä avoin tutkimussuunnitelma, joka kehittyy tutkimustyön edetessä. Näin oli myös omassa tutkimuksessani. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa otanta ei useinkaan ole hirveän suuri, vaan paneudutaan pieneen määrään tapauksia, mutta hieman syvällisemmin. Tieteellisyyden kriteerinä ei siis tässä tapauksessa pidetä määrää, vaan nimensä mukaisesti laatua. Laadullisessa tutkimuksessa käytetään usein myös harkinnanvaraista otantaa, näin myös minun tutkimuksessani. Harkinnanvaraisessa tutkimuksessa tutkittavaa joukkoa ei valita täysin sattumanvaraisesti. (Eskola & Suoranta 2011, 15-18.) Omassa tutkimuksessani etsivät nuorisotyöntekijät toimivat tutkittavien valitsijoina ja rekrytoijina. Tutkittavanani olivat etsivän nuorisotyön asiakkaat Torniossa. Kyselyn otanta oli 20 nuorta, jotka ovat parhaillaan tai ovat aiemmin olleet Tornion etsivän nuorisotyön asiakkaana. Kyselyvastauksia sain takaisin kahdeksan. Lisäksi haastattelin kuutta nuorta.

4.3 Aineistonkeruu

4.3.1 Kysely

Toinen aineistonkeruumenetelmästäni oli kysely (Liite 2). Koska oletuksena on, että etsivän nuorisotyön asiakkaat ovat moniongelmaisia ja heidän on vaikea keskittyä pitkää aikaa yhteen asiaan sekä vaikea motivoida itseään tekemään ”mitään ylimääräistä”, tuli kyselyn tekemisessä keskittyä pitämään kysely selkeänä ja riittävän napakkana. Koska asiakkaat vastaavat kysymyksiin itsenäisesti ilman muuta ohjeistusta kuin kyselyn saatekirje (Liite 1), tuli varmistua siitä, että kysymykset ovat selkeitä ja kaikkien ymmärrettävissä ja että saatekirjeestä löytyy kaikki tarpeellinen informaatio.

Kyselyssäni oli kyllä/ei-vaihtoehtokysymyksiä ja asteikkoihin perustuvia kysymyksiä, joissa esitetään väittämiä, joihin vastaaja valitsee itselleen sopivimman vastausvaihtoehdon. Asteikot kysymyksessä olivat ”täysin samaa mieltä”, ”melko samaa mieltä”, ”melko eri mieltä” ja ”täysin eri mieltä”. Tyypillistä asteikkoon perustuvilla kysymyksillä on, että yhtenä vaihtoehtona on ”en osaa sanoa”. Itse en kuitenkaan halunnut laittaa sellaista vaihtoehtoa, sillä mielestäni kaikki kysymykset olivat sellaisia, joihin Tornion etsivän nuorisotyön asiakkaana olleet pystyvät vastaamaan. Lisäksi ”en osaa sanoa”-vaihtoehto olisi joitakin vastaajista voinut houkutelaa liikaa, jolloin tulokset olisivat jääneet vähäisemmiksi. Kyselyssä oli myös avoimia kysymyksiä. Kaiken kaikkiaan kysymyksiä oli kahdeksan.

Osa nuorista sai kyselyn tapaamisessa etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa, osalle kysely taas lähetettiin postitse ja mukaan laitettiin vastauskuori, jossa nuoren tulisi postittaa kyselylomake takaisin minulle. Aluksi pohdimme, että nuoret täyttäisivät kyselylomakkeen tapaamisessa etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa, kuitenkin niin, etteivät työntekijät tietenkään näkisi vastauslomaketta, vaan nuori sulkisi sen kirjekuoreen. Nuoret olivat kuitenkin toivoneet saavansa vastata kyselyyn rauhassa kotona, joten tästä ideasta luovuttiin ja nuorten toivetta kuunneltiin. Kyselyyn vastaamisen tulee luonnollisesti olla vapaaehtoista ja jos kyselyyn vastaaminen olisi tapahtunut etsivän nuorisotyöntekijän tapaamisessa, olisivat nuoret voineet vastoin omaa tahtoaan vastata siihen velvollisuuden tunnosta. Osa haastateltavista täytti lomakkeen kuitenkin Tornion nuorisotiedotuspiste Aaltosessa.

4.3.2 Haastattelu

”Kun tutkitaan ihmisiä, miksi ei käytettäisi hyväksi sitä etua, että tutkittavat itse voivat kertoa itseään koskevista asioista?” (Robson 1995, Hirsjärven ym. 2010, 204 muukaan).

Haastattelutyypiksi valitsin teemahaastattelun eli puolistrukturoidun haastattelun. Teemahaastattelun ominaispiirteitä on, että haastateltavat ovat kokeneet tietyn tilanteen, johon tutkija on etukäteen perehtynyt. Näiden tietojen perusteella hän on sitten luonut haastattelurungon, jota käyttää haastatellakseen ihmisiä, joilta saa tutkimuk-

seensa teorian lisäksi myös subjektiivisia kokemuksia ja näkemyksiä. (Merton, Fiske & Kendall, 1956, Hirsjärven ym. 2006, 47 mukaan.)

Teemahaastattelussa aihepiirit, eli keskusteltava teema, on erikseen määritelty. Kysymysten esitysmuoto ja -järjestys kuitenkin vaihtelevat haastattelusta toiseen ja näin ollen haastattelu muistuttaa enemmän vapaata keskustelua. (Eskola ym. 2001, 84.) Haastattelut voivat useinkin muistuttaa vapaata keskustelua, mutta tietty institutionaalisuus niistä aina kuitenkin löytyy, sillä haastattelulla on aina päämäärä, eikä keskustelu tapahdu ”ihan muuten vain”. Tutkimushaastattelussa, josta näissä haastatteluissakin oli kyse, haastattelulla pyritään saavuttamaan tutkimuksen päämäärä ja keräämään tutkimuksen kannalta olennaista tietoa. Lisäksi institutionaalisuutta tilanteeseen luo keskustelun tallennus, omassa tutkimuksessani nauhoittaminen. (Ruusu-vuori & Tiittula 2005, 23.)

Haastatteluni toteutin kyselylomakkeen pohjalta. Haastateltavat olivat nähneet kyselylomakkeen etukäteen, joten näin ollen keskusteltavat teemat olivat heille etukäteen selvillä. Haastatteluilla ei ollut tarkoitus saada eri tietoa, kuin kyselyillä, vaan vahvistaa kyselyiden tuomaa tietoa ja saada syvempiä ja kattavampia vastauksia ja tarinoita. Aineistonkeruumenetelmien tarkoituksena on tukea ja täydentää toisiaan. Haastattelutilanne toteutettiin viidessä haastattelussa kuudesta Tornion nuorisotiedotuspiste Aaltosen radiohuoneessa. Yksi haastatteluista toteutettiin Oulun nuorisoasiainkeskuksen Byströmin talon pienryhmätilassa, sillä asiakas oli aiemmin ollut Torniossa etsivän nuorisotyön asiakkaana, mutta muuttanut sittemmin Ouluun siirtyen heidän asiakkaakseen. Taltioin haastattelut ääninauhurilla, jonka lainasin kampuksemme opintotoimistosta. Myöhemmin nauhoitin haastattelut tietokoneelleni, jotta voin säilyttää niitä säännösten mukaisesti puolen vuoden ajan.

Etsivät nuorisotyöntekijät olivat valinneet minulle haastateltavat siten, että haastateltavissa tulisi hyvin esille asiakaskunnan kirjo. He valitsivat haastateltaviksi siis sekä tyttöjä että poikia, sekä hieman eri ikäisiä asiakkaita. Eniten etsivän nuorisotyön asiakkaita on ikähaitarilla 17-21, joten haastateltavia oli sekä nuoremasta, että vanhemmasta päästä. Lisäksi haastateltavaksi valittiin sekä niitä, jotka ovat tulleet hankkeen piiriin melko vasta ja niitä, jotka ovat olleet asiakkaina jo pidempään. Haastatel-

tavia valittaessa ei katsottu syitä, minkä vuoksi nuori on etsivän nuorisotyön piiriin tullut. (Koivuranta 2012.)

Haastattelutilanteessa tulee ottaa erityisesti huomioon tiettyjä seikkoja, kun haastateltavana on nuoria henkilöitä. Nuorille on länsimaisissa kulttuureissa tyypillistä, etteivät he tahdo heidän asioistaan udeltavan. Näin ollen nuoret tulee ns. saada tutkimuksen puolelle ja uskomaan siihen, että ollaan hyvällä ja tärkeällä asialla. Tärkeää on pyrkiä välittämään tunne siitä, että nuoren vastauksista ollaan todella kiinnostuneita. (Hirsjärvi & Hurme 2006, 132-133.) Haastattelujen alussa painotin, että haastattelumateriaali tulee vain minun käyttööni opinnäytetyötäni varten ja ettei kukaan muu kuule nauhoituksia. Kerroin, että etsivät nuorisotyöntekijät saavat kuulla tutkimustulokset, kun olen kirjoittanut niistä opinnäytetyöhöni, mutta he eivät saa tietää kuka haastateltavista on mitään sanonut.

4.4 Aineiston analyysi

Aineiston analyysin avuksi litteroin nauhoittamani haastattelut kirjoittamalla ne tietokoneella tekstitiedostoksi. Tämän jälkeen kokosin sekä kysely- että haastatteluvastaukset omiin havaintomatriiseihinsa Excel-taulukointiohjelmalla käyttäen. Jaoin kysymykset teemoihin ja tyypittelin vastaukset omiin kategorioihinsa, jotta niitä olisi helpompaa lukea analyysiä tehtäessä. Tässä menetelmässä pyritään litterointivaiheessa järjestämään aineistoa niin, että sen rakenne tulee esille. Näin ollen litteroitaessa poistetaan aineistosta siihen kuulumattomia osia, kuten toistoja ja epäolennaisia asioita. Varsinaista analyysia varten aineisto pyritään tiivistämään ja kokoamaan yhteen, jotta sen tulkitseminen on helpompaa. (Hirsjärvi ym. 2006, 137.)

4.5 Eettisyys ja luotettavuus

”Kyllähän ne viimestään äänestä tunnistaa.”

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointi on hieman haastavampaa kuin kvantitatiivisen, sillä siinä aineiston analyysivaihetta ja luotettavuuden arviointia ei voi

niin selkeästi erottaa toisistaan. Laadullisen tutkimuksen luotettavuudesta puhuttaessa pyritään siis arvioimaan tutkimusprosessia. (Eskola ym. 2003, 208-210.)

Haastattelijan subjektiivisuus on merkittävä osa laadullista tutkimusta, tutkimusväline (mt., 210). Se, miten haastattelija suhtautuu haastateltavaan ja millainen tunnelma haastattelutilanteessa vallitsee, on merkittävää tutkimustulosten kannalta. Jos haastattelija saa luotua luottamusta huokuvan ilmapiirin, on haastateltavan helpompi kertoa itselleen aroista aiheista ja mahdollisista negatiivisistakin tuntemuksistaan. Oman tutkimukseni haastattelujen alussa kerroin haastateltaville mistä on kyse, millaisista teemoista tullaan keskustelemaan ja painotin, että nauhoitukset tulevat vain omaan käyttööni, eivätkä etsivät nuorisotyöntekijät saa niitä kuulla. Haastattelijan on myös pyrittävä olemaan kysymyksissään johdattelematta, jotta haastateltavan todellinen mielipide tulee esiin.

Tutkimuksessani käytin triangulaatiota, jotta eri tutkimusmenetelmillä saadut tulokset tukisivat toisiaan ja näin ollen tulos olisi luotettavampi. Triangulaatiolla tarkoitetaan lyhykäisyydessään erilaisten aineistojen, teorioiden ja menetelmien käyttöä samassa tutkimuksessa. Triangulaation hyödyllisyyttä on perusteltu muun muassa sillä, että yhdellä tutkimusmenetelmällä ei välttämättä saa yhtä kattavaa kuvaa tutkittavasta asiasta kuin useampaa menetelmää käyttämällä. Erilaiset menetelmät voivat myös tuoda tutkimukseen erilaisia näkökulmia ja tuloksia. (mt., 68.) Omassa tutkimuksessani kysely ja haastattelu käsittelivät samoja asioita, mutta haastatteluilla pyrittiin tukemaan kyselyjä saamalla laajempia ja syvällisempiä vastauksia. Kaikki kohderyhmästämme eivät kuitenkaan ole halukkaita haastatteluun, jolloin kyselyyn vastaaminen voi olla heille miellyttävämpi tutkimusmenetelmä.

Tutkimukseni luotettavuutta voi heikentää myös epäily siitä, että tietyn tyyppiset etsivän nuorisotyön asiakkaat ovat osallistuneet kyselyyn tai haastatteluun ja tietty ryhmä, joilla mahdollisesti on eri kokemus ja mielipide tutkittavasta asiasta, eivät ole tuoneet ääntään kuuluviin tutkimukseen. Tämä on kuitenkin vain epäily, jonka todenpitävyyttä on hyvin vaikea arvioida tai saada selville.

Laadullisessa tutkimuksessa on vaikeaa sanoa ennalta, milloin aineiston koko on riittävä (mt., 214). Oma lähtökohtani oli, että haastateltavia olisi kolmesta viiteen ja kysely lähetettiin 20 nuorelle. Haastateltavien määrä oli varsin riittävä, sillä lopulta

haastattelin kuutta Tornion etsivän nuorisotyön asiakasta. Kyselyvastauksia sain kuitenkin takaisin vain kahdeksan, mikä oli hienoinen pettymys. Kyselylomakkeita tuli ennalta asetettuun, saatekirjeessä mainittuun, päivämäärään mennessä minulle kuusi, jonka jälkeen etsivät nuorisotyöntekijät tavoittelivat vielä nuoria puhelimitse ja pyysivät heitä vastaamaan kyselyyn. Tuon toimenpiteen jälkeen vastauksia tuli kaksi lisää. Yleisenä periaatteena aineiston riittävydelle pidetään saturaatiota, eli aineiston kylläntymistä. Tämä ilmiö on kyseessä silloin, kun uudet tapaukset eivät tuota enää uutta tietoa vaan tutkittavien vastaukset alkavat niin sanotusti toistaa itseään. (mt., 62.)

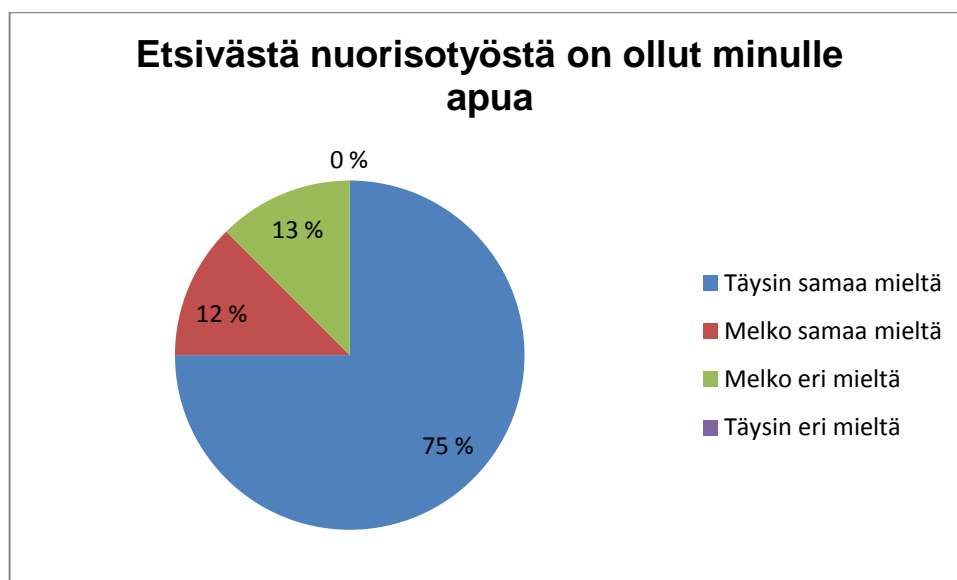
5 TUTKIMUSTULOKSET JA YHTEENVETO

5.1 Kyselyn tutkimustulokset

Jos kerron tutkimustulokseni yksiselitteisesti, tulos on, että Tornion etsivän nuorisotyön asiakkaiden mielestä etsivä nuorisotyö on tarpeellista ja he kokevat saaneensa siitä apua. Seuraavaksi erittelen niin kyselyn kuin haastattelunkin kautta saatuja tutkimustuloksia ja esille nousseita asioita.

Olen jakanut kyselyn ja sen vastaukset kolmeen eri teemaan, jotka ovat taustatiedot, mielipiteet etsivästä nuorisotyöstä, konkretia ja muut huomioitavat asiat. Taustatietoina voin kertoa, että kyselyyn vastanneista miehiä oli kuusi ja naisia kaksi. Ikäkauma oli 17-25 vuotta. Vastaajat olivat olleet etsivän nuorisotyön asiakkaina viidestä kuukaudesta kahteen vuoteen ja vain yksi heistä tiesi etsivästä nuorisotyöstä jo ennen asiakkuuttaan.

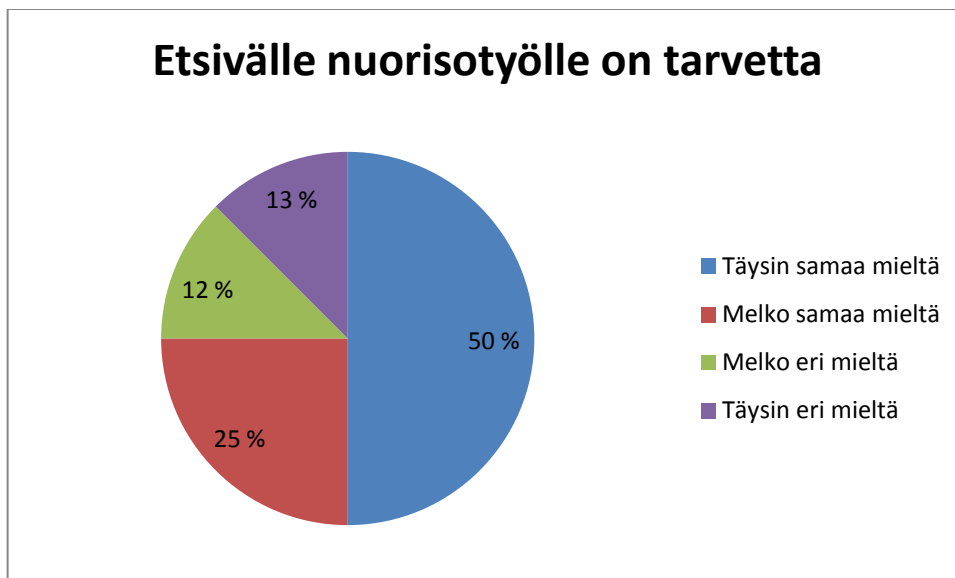
Seuraavaksi erittelen toisen teeman asteikkoihin perustuvat kysymykset, jotka liittyivät asiakkaan mielipiteisiin etsivästä nuorisotyöstä. Ensimmäinen väite oli ”Etsivästä nuorisotyöstä on ollut minulle apua” ja kuusi vastaajista oli täysin samaa mieltä, yksi melko samaa mieltä ja yksi melko eri mieltä.

KUVIO 1.

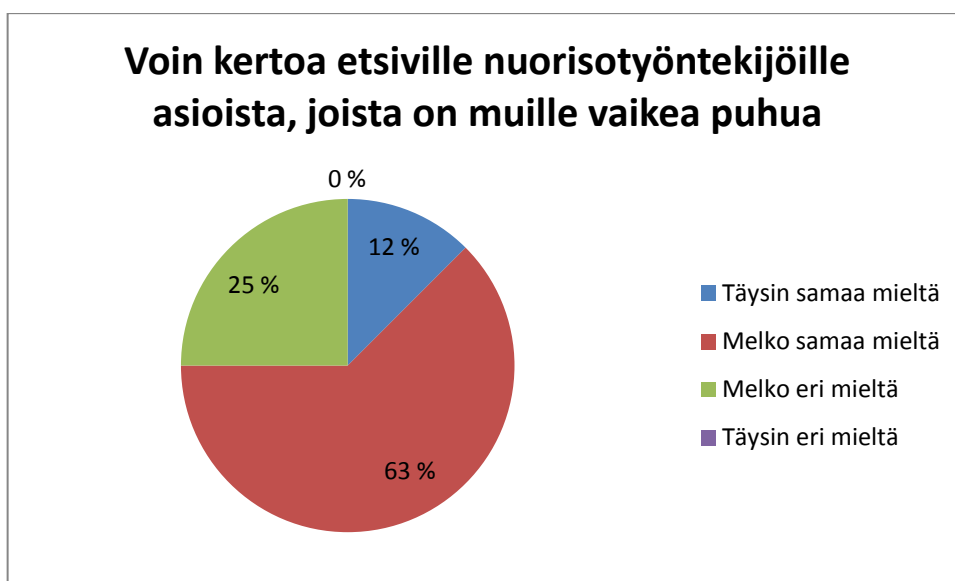
Toisen väitteen kohdalla, ”Etsivien kanssa on helppo työskennellä”, vastaajat olivat kaikki yksimielisesti täysin samaa mieltä. Kolmannessa väitteessä kysyttiin asiakkaiden mielipidettä siihen, onko etsivä nuorisotyö hyvä työmuoto. Puolet vastaajista oli täysin sitä mieltä siitä, että hyvästä työmuodosta on kyse. Loput vastaajat olivat melko samaa mieltä.

Neljäs väite oli ”Etsivälle nuorisotyölle on tarvetta”. Tästä väitteestä neljä oli täysin samaa mieltä, kaksi melko samaa mieltä, yksi melko eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä.

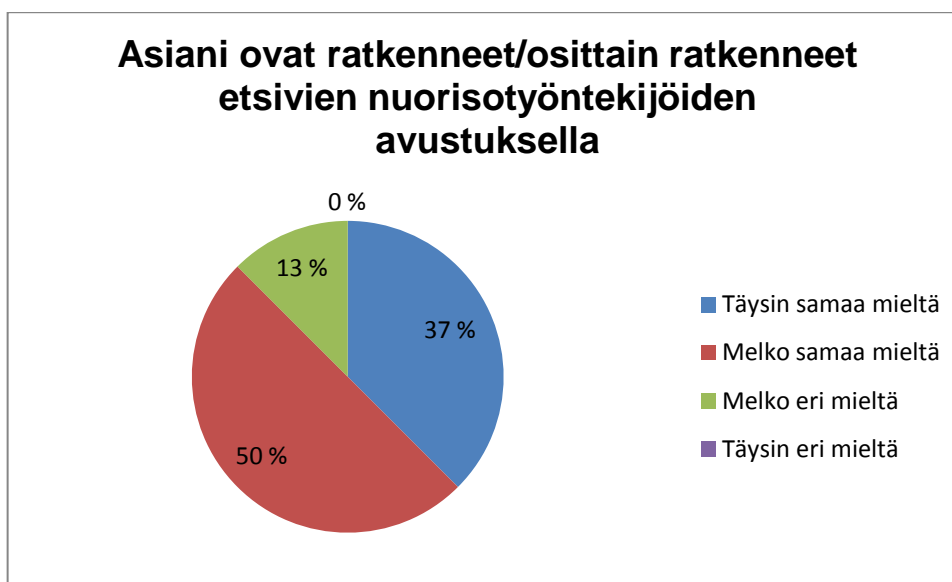
KUVIO 2.

Viides väittämä koski taas nuoren ja työntekijän välistä suhdetta ja kuului näin; ”Voin kertoa etsiville nuorisotyöntekijöille asioista, joista on muille vaikea puhua”. Yksi vastaajista oli väitteen kanssa täysin samaa mieltä, viisi melko samaa mieltä ja kaksi melko eri mieltä.

KUVIO 3.

Kuudes, eli viimeinen, väite käsitteli tuloksia, joita nuoret ovat työmuodosta saaneet ja väite oli ”Asiani ovat ratkenneet/osittain ratkenneet etsivien nuorisotyöntekijöiden avustuksella”. Kolme vastaajista olivat täysin samaa mieltä, neljä melko samaa mieltä ja yksi melko eri mieltä.

KUVIO 4.

Suurimmaksi osaksi monivalintakysymysten kautta tulleet vastaukset olivat siis myönteisiä, mutta joukossa oli myös eriäviä mielipiteitä. Näistä eriävistä mielipiteistä itselläni ainakin heräsi heti lisäkysymyksiä, joihin ei kyselyn muissakaan osa-alueissa tullut vastauksia. Lisäkysymys olisi usein tietysti ollut: miksi? Esimerkiksi etsivän nuorisotyön tarpeellisuuteen kaksi vastaajista vastasi kieltävästi. Yksi vastaajista myöskin koki, ettei etsivästä nuorisotyöstä ollut ollut hänelle apua ja yhden ongelmat eivät olleet ratkenneet, eivätkä edes osittain ratkenneet. Nämä voivat mahdollisesti selittyä sillä, että kyseisen/kyseisten nuorten kohdalla asioiden käsittely ja hoitaminen on vielä kesken, jolloin tuloksia ei ole vielä syntynyt, mutta toki tämä on vain arvailu.

Kolmatta teemaa, eli konkreettista tekemistä, käsiteltiin kolmella avoimella kysymyksellä. Ensimmäisessä niistä kysyttiin, millaisia asioita nuori on etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa käsitellyt. Esille nousivat asuminen, raha-asiat, työvoimatoimiston ja KELA:n toimintaan liittyvät paperiasiat, koulu, ihmissuhteet ja työnhaku. Toisessa kysymyksessä kysyttiin mitä käytännön asioita nuoret ovat etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa tehneet. Vastaajat mainitsivat yhdessä eri palveluissa käymisen, työ-

harjoittelupaikan hankkimisen, paperiasioissa auttamisen ja neuvonnan kaikenlaisissa ongelmallisissa tilanteissa. Kolmannessa tämän teeman kysymyksessä tiedusteltiin, ovatko nuoret aiemmin saaneet tai yrittäneet saada apua ongelmiin, joita ovat nyt käsitelleet etsivän nuorisotyön työntekijöiden kanssa ja jos, niin mistä apua oli haettu. Kaikki vastaajat vastasivat kysymykseen kieltävästi.

”Työvoimatoimistossa asioiminen oli huomattavasti helpompaa, kun oli joku opastamassa.”

Kyselyn lopussa oli avoin kohta, johon vastaajat voivat kertoa jos heillä oli muuta sanottavaa aiheeseen liittyen. Tuohon kohtaan oli toivoteltu onnea tutkimuksessa ja toivottu omasta vastauksesta olevan hyötyä opinnoissani. Nämä kommentit lämmittivät mieltä. Vaikka vastaukset esimerkiksi avoimiin kysymyksiin olivat usein lyhyitä, eikä ylimääräisiä ollut jaariteltu, tuli noista kommenteista kuitenkin olo, että nämä vastanneet nuoret oikeasti halusivat auttaa ja olla mukana tutkimustyössä.

5.2 Haastatteluiden tutkimustulokset

Haastattelin siis teemahaastattelulla kuutta etsivän nuorisotyön asiakasta. Viisi heistä oli edelleen Tornion etsivän nuorisotyön asiakkaita ja yksi oli muuton vuoksi siirtynyt Oulun etsivän nuorisotyön piiriin. Haastateltavista miehiä oli neljä ja naisia kaksi. Ikäjakauma haastateltavilla oli 19-22 vuotta. Vaikka ikäjakauma on suhteellisen suppea etsivän nuorisotyön ikärajaan, 15-28 vuoteen nähden, voidaan haastatteluja silti pitää pätevänä tutkimustuloksena, sillä suurin osa asiakaskunnasta lukeutuu juurikin tuohon ikähaitariin. Haastateltavat olivat olleet etsivän nuorisotyön asiakkaana kuukaudesta vuoteen.

5.2.1 Huomioita haastatteluista

”Oon mie joskus kuullu tästä, mutta en mie ajatellu, että se minnuun yhteyttä ottaa.”

Puolet haastateltavista tiesivät etukäteen, ennen asiakkuuttaan, mikä on etsivä nuorisotyö. Haastateltaessa kävi kuitenkin ilmi, että joilla kuilla ei ollut vielääkään selkeää käsitystä siitä, mikä etsivä nuorisotyö on. Etsivä nuorisotyö yhdistettiin konkreettiseen tilaan, nuorisotiedotuspiste Aaltoseen, eikä hahmotettu, mitä kaikkea se todellisuudessa pitää sisällään. Tämä kävi ilmi, esimerkiksi kysyttäessä, pitäisikö etsivää nuorisotyötä olla joka kunnassa. Haastateltavalta tuli tarkentava kysymys ”Ai tämmönen Aaltonen?”. Lisäksi kehittämisideoita kysyttäessä eräs haastateltavista toivoi nuorisotiedotuspisteen olevan enemmän auki, sillä ”eihän työntekijöillä ole niinä päivinä oikein töitä, kun Aaltonen on kiinni.” Vaikka haastateltavat olivat olleet asiakkaina keskimäärin 9 kuukauden ajan, ei heillä useinkaan ollut käsitystä siitä, mitä etsivä nuorisotyö kokonaisuudessaan on.

Tornion etsivä nuorisotyöntekijä Reija Koivuranta kertoi tähän havaintoon liittyen, että he pyrkivät välttämään ”virastomaisuutta” ja pysymään enemmän aikuisena tuke-
massa rinnalla. He kertovat nuorille tekevänsä etsivää nuorisotyötä, mutta käsitteen määrittelyä ei nuorten kanssa erikseen tarkoituksella läpikäydä. Tämän vuoksi nuoret eivät Koivurannan sanojen mukaan ”miellä, että me ollaan joku instanssi”, vaan he painottavat olevansa nuorisotyöntekijöitä, jotka vaan tekevät työtä etsivä nuorisotyöntekijä-nimikkeellä.

Toinen huomio siitä, kuinka konkreettinen ajatteluntaso nuorilla on, ilmeni kun kysyin, miten etsivä nuorisotyö on auttanut ja millaisia asioita he tällä hetkellä käsittelevät. Useampi haastateltava kuvasi saaneensa apua paperiasioihin ja katsoi ongelmien ratkenneen, kun rahaa tulee tilille kerran kuussa. Tämän hetkistä asiakkuutta he kuvasivat kuulumisten vaihdoksi, eivätkä liiemmin kokeneet tarvitsevansa enää apua, kun taloudellinen tilanne oli taattu. Useammalla työ- tai harjoittelupaikan hankkiminen oli seuraava etappi, mutta sen suhteen ei liiemmin kiirehditty, kun toimeentuloasiat olivat nyt kuitenkin kunnossa.

”No nytten kuitenkin saapi rahaa, että pärjää.”

Haastateltavilla oli eri syitä siihen, mikä oli johtanut heidät tekemisiin etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa. Syitä olivat muun muassa armeijan keskeyttäminen, ongelmat koulussa, asunnon etsiminen, toimeentuloasiat, työttömyys, yleinen kiinnostamatto-

muus mitään kohtaan ja paperiasiat. Haastateltavilla ongelmana oli jokin näistä, mutta useimmiten jotkut näistä. Kaksi haastateltavista ei tiennyt, kuka heidät oli etsiville nuorisotyöntekijöille ilmoittanut, mutta muut kertoivat ilmoituksen tehneen tai etsivän nuorisotyöpiiriin ohjanneen vanhemmat, kouluterveydenhoitaja, armeijan henkilökunta ja toisen kunnan etsivä nuorisotyöntekijä. Mielestäni tästä huomaa, kuinka hyvä verkosto etsivän nuorisotyön ympärillä on. Nuoria ei tule vain tietyn viraston tai tahon kautta, vaan kuka tahansa nuoren tilanteesta huolestunut voi ottaa yhteyttä etsivään nuorisotyöhön.

”Eihä sitä kukkaan tuu ylleesä kotoa asti hakemaan, että onhan se hyvä, että joku ottaa kuitenkin yhteyttä.”

5.2.2 Nuorten kokemuksia ja mielipiteitä etsivästä nuorisotyöstä Torniossa

”No kyllähän tämä nuorisoa auttaa aika pirustikki.”

Yksi teemoista, joihin haastattelut jaoin oli työstäminen, eli se, mistä nuoren kanssa on lähdetty liikkeelle, mitä matkan varrella on tehty ja mihin on tähän mennessä päästy. Tyypillisesti yhteistyö alkoi etsivän nuorisotyöntekijän puhelulle nuorelle, jossa kysyttiin olisiko nuori suostuvainen tapaamiseen ja asioidensa selvittämiseen etsivän nuorisotyön avulla. Ensimmäisessä tapaamisessa oli sitten vähän tutusteltu ja käyty läpi niitä asioita, jotka ovat ongelmallisia ja joihin nuori tarvitsee apua. Tapaamisen jälkeen alettiin asioita sitten yhdessä tuumin hoitaa; käytiin eri virastoissa yhdessä, kuten KELAlla ja työvoimatoimistossa, kartoitettiin harjoittelu- ja työmahdollisuuksia, keskusteltiin, hankittiin asunto, täytettiin papereita, jotta saatiin nuorelle toimeentuloa, hankittiin terapia-apua, hoidettiin nuoren asioita ja oltiin läsnä arjessa. Tätä kaikkea Tornion etsivä nuorisotyö on tarjonnut nuorille. Yhteyttä etsiviin nuorisotyöntekijöihin he ovat pitäneet puhelimitse ja Facebookin välityksellä sekä kasvokkain tapahtuvissa tapaamisissa esimerkiksi kahviloissa tai nuorisotiedotuspiste Aaltosessa.

”Pitäis hakea vaikka työharjoitteluun johonki, ei oo vielä saanu aikaseksi.”

Haastateltavat olivat sijoittuneet erilaisiin paikkoihin. Oli oltu harjoittelussa työvoimallasäätiöllä, aloitettu uudessa koulussa, muutettu omaan asuntoon ja saatu vakituinen

toimeentulo, mutta neljä haastateltavista oli haastattelun aikaan (joulukuussa 2011) edelleen työtön. He kuitenkin yrittivät tai aikoivat yrittää etsiä töitä, mutta moni heistä koki sen vaikeaksi, miltei mahdottomaksi.

”Kyllä niitä töitä tekis jos vaan sais.”

Seuraavaksi herää tietysti kysymys, kokevatko nuoret etsivän nuorisotyön tarjoaman avun heille hyödylliseksi. Nuoret toivat haastattelussa usein esille sen, etteivät tiedä kuka muu olisi heitä näissä asioissa auttanut ja, että vaikka asiat kuulostavat arkipäiväisiltä, on niiden hoitaminen yksin vaikeaa ja työlästä. Yksiselitteisesti kysymykseen ”Koetko etsivästä nuorisotyöstä olleen sinulle hyötyä?” kaikki haastateltavat vastasivat kyllä. Nuoret olivat myös Tornion etsivän nuorisotyön työntekijöihin ja heidän toimintaansa hyvin tyytyväisiä. Heille myös koettiin olevan helppo puhua asioista, koska he eivät ole tuttuja, vaan ulkopuolisia henkilöitä.

”Rentojahan ne. Mitä rennompia niin sitä parempi.”

5.2.3 Kehitysideoita asiakkaan näkökulmasta

Kysyin myös nuorilta haastateltaviltani näkemystä siihen, mitä hyviä ja huonoja puolia etsivässä nuorisotyössä on ja miten sitä voitaisiin Torniossa kehittää. Hyviksi puoliksi haastateltavat mainitsivat mahdollisuuden päästä keskustelemaan asioista, avun monenlaisissa asioissa, aktiivisen toiminnan ja sen, että voidaan tulla jopa kotoa hakemaan. Haastateltavat nuoret eivät olleet aiemmin hakeneet apua ongelmiinsa, joita ovat etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa käsitelleet ja sanoivat, että esimerkiksi virastoista avun hakeminen on vaikeaa ja ison kynnyksen takana. Juuri matala kynnyks onkin se, mihin etsivässä nuorisotyössä pyritään.

”Vois olla enemmän tämmösiä paikkoja ympäri Torniota. Erilaisia paikkoja. Vois suunnitella sillain, että osa toimis vaikka 22-04, silläki välillä sattuu kaikenlaista. En minä tiä. Onhan tämä näinki iha hyvä.”

Huonoiksi puoliksi nuoret nostivat vähäisen työntekijämäärän ja nuorisotiedotuspiste Aaltosen rajoitetut aukioloajat. Huonoja puolia ja kehitysideoita kysyttäessä suurin

osa haastateltavista vastasi toiminnan olevan hyvää ja riittävää sellaisenaan. Esille nousivat kuitenkin myös nuorten vähäinen tietoisuus etsivästä nuorisotyöstä ja sen olemassa olosta. Vain yksi nuorista oli siis etukäteen tiennyt etsivästä nuorisotyöstä ja käsitteenä yleisesti esimerkiksi haastateltavien kaveriporukoissa etsivä nuorisotyö on tuntematon. Etsivän nuorisotyön mainontaa ja tietoisuuteen tuomista toivottiin siis enemmän. Myöskin nuorisotiedotuspiste Aaltosen kaltaisia tapaamispaikkoja toivottiin olevan enemmän ja ehdotuksena tuli myös katupäivystys, joka toimintamuotona onkin etsivän nuorisotyön lähtökohtia. Haastateltavat toivoivat myös yhteistä toimintaa ja tapahtumia, joita he voisivat mahdollisesti itse olla järjestämässä, tai jotka joku heille järjestäisi. Tällaisia tapahtumia voisivat haastateltavien mukaan olla esimerkiksi keikat, elokuvaillat tai muun kaltaiset illanistujaiset.

”Tuli siitä aiemmasta, että mitä vois parantaa, ni ehkä olis sellanen, että jollain lailla pitäis niinku enemmän mainostaa tätä, koska mää en ollu kuullu tästä mittään ennen ku se mun kaveri sano, eikä kukaan mun kaveri varmaa tiä tästä. Semmoset ihmiset, jotka tarvii apua, ni eihän ne ees tiä, että tämmöstä on olemassa.”

5.2.4 Kehitysideat työntekijän näkökulmasta

Pyysin Tornion etsivältä nuorisotyöntekijältä Reija Koivurannalta kommenttia nuorten esittämiin kehitysideoihin ja –toiveisiin. Hänen mukaansa etenkin etsivän nuorisotyön tietoisuuden ja tunnettavuuden lisäämiseen on pyritty ja markkinointia tehdään kaiken aikaa, resurssien mukaan. Näkyvyyttä on siis pyritty lisäämään ja yritetty saada yhteistyökumppanit kokemaan etsivä nuorisotyö tärkeäksi, jotta myös heidän kauttaan tiedotus välittyisi nuorille.

”Itehän sitä on koko aja niin sanotusti kävelevä käyntikortti, ku tuolla mennee ja liikkuu.”

Erilaista ryhmätoimintaa on Koivurannan mukaan yritetty järjestää, mutta heikoin osallistujatuloksin, vaikka nuoret ovat tuoneet ilmi, ettei heillä heidän mielestään ole riittävästi vapaa-ajan aktiviteetteja. Yksilötyönä Koivuranta kertoo toiminnallisia menetelmiä käytettäneen. Nuorten kanssa on käyty muun muassa kiipeilemässä tai paistamassa makkaraa ja jutustelemassa nuotion äärellä.

Nuoret toivoivat myös enemmän työntekijöitä ja tiedustelinkin Koivurannalta kokisiko hän sen tarpeelliseksi ja olisiko Torniossa useammalle työnsarkaa etsivän nuorisotyön parissa. Hänen mukaansa työtä on eritoten siinä, että etsivän nuorisotyön piiriin saataisiin myös ne nuoret, joista tietoa ei vielä ole. Lisäksi aiemmin mainittu tietoisuuden lisääminen ja markkinoinnin tehostaminen voisi vaatia lisätyövoimaa.

”Sanotaanko näin, että kiirettä pittää kahella, että yhtään ei ois pahitteeksi vaikka useampi työntekijä ois, mutta näilläki mennään ja näilläki pärjätään toistaseksi vielä.”

Laajemmissa aukioloajoissa taas mennään vähän kuin etsivän nuorisotyön alkujuurille, katupäivystykseen. Jonkin verran katupäivystystä Koivurannan mukaan tehdään, mutta se keskittyy enemmän alaikäisiin. Täysi-ikäisille ilta-/yötoimintaa ei ole, eikä Koivuranta koe ideaa mahdottomana esimerkiksi yökahvilan puitteissa.

5.2.5 Etsivä nuorisotyö yleisellä tasolla nuorten näkökulmasta

”Oon kyllä ilonen, että sain tänne yhteyden .”

Muutaman kysymyksen esitin haastateltaville etsivästä nuorisotyöstä yleisesti ottaen. Kysyin kokevatko he etsivän nuorisotyön tarpeelliseksi ja kaikki vastasivat myöntävästi. Käsittelimme myös etsivän nuorisotyön ikärajaa, joka Torniossa on 15-28-vuotta. Suurin osa haastateltavista koki ikärajan olevan sopiva, mutta osan mielestä ikäraja voisi olla myös hieman alhaisempi, sillä monella ongelmat alkavat jo yläasteelle siirryttäessä. Kerroin haastateltaville nuorisolaista, jonka mukaan kuntien on tarvittaessa järjestettävä etsivää nuorisotyötä ja tiedustelin heidän mielipidettään siihen, tulisiko etsivää nuorisotyötä järjestää joka kunnassa. Neljä haastateltavista oli sitä mieltä, että kaikilla nuorilla tulisi olla mahdollisuus saada etsivän nuorisotyön palveluja, kaksi vastasi kysymykseen kieltävästi.

KUVIO 5.

6 POHDINTAA

Tutkimuksen aikana heräsi useita pohdintaa vaativia kysymyksiä. Suurin niistä oli, miksi nuoret eivät vastanneet kyselyyn. Suurimmaksi osaksi viesti, jonka sekä kyselyyn, että haastatteluun vastanneilta sain, oli, että etsivä nuorisotyö on tarpeellista ja hyödyllistä. Vähäisen kyselyyn vastanneiden määrän vuoksi askarruttamaan kuitenkin jää, että ovatko juuri ne nuoret jättäneet kyselyyn vastaamatta, jotka eivät ole olleet tyytyväisiä etsivään nuorisotyöhön. Tokihan nuorten innostaminen tutkimukseen osallistumiseen oli ennalta odotettavissa oleva haaste. En itse voinut osaltani kovinkaan paljoa vaikuttaa siihen vastaavatko nuoret kyselyyn tai tulevatko he haastatteluun, vaan tässä vaiheessa etsivät nuorisotyöntekijät olivat avain asemassa ja tekivät parhaansa saadakseen minulle materiaalia opinnäytetyötäni varten.

Tiedossa on, että etsivän nuorisotyön asiakkaat ovat niitä, joilla on ongelmia yhdellä tai useammalla osa-alueella ja joiden kiinnostus yleensäkin velvollisuuksia kohtaan on hakusessa. Tutkimukseen osallistuminen ei luonnollisestikaan saa olla kenellekään velvollisuus, vaan vapaaehtoisuuteen perustuvaa. Ketään nuorta ei voi vaatia vastaamaan kyselyyn, tai osallistumaan haastatteluun, vasten tämän omaa tahtoa. Monella etsivän nuorisotyön asiakkaista on ongelmia ”saada itseään niskasta kiinni” ja tarttua toimeen niissäkin asioissa, jotka voidaan velvollisuuksiksi lukea, joten toki

on täysin ymmärrettävää, että kyseisessä tilanteessa ylimääräiseen osallistuminen ei välttämättä kiinnosta.

Pyysin myös Tornion etsivän nuorisotyöntekijän, Reija Koivurannan, näkökulmaa siihen, miksi nuoret eivät kyselyyn niin innokkaasti vastanneet. Hänen mukaansa ilmiö kertoo paljon etsivän nuorisotyön asiakkaista, sillä heille on tyypillistä olla lähtemättä mukaan toimintaan, josta he eivät itse koe hyötyvänsä tai eivät koe asiaa itselleen tärkeäksi. Lisäksi yleinen kiinnostamattomuus on Koivurannan mielestä varmasti yksi osatekijä tutkimustulosten vähyyteen.

Tämä tutkimustulosten vähyyys nousi itselleni aika isoksi asiaksi, vaikka loppujen lopuksi tietoa on saatu ihan kohtuullisesti ja tutkimustulokset ovat olleet pääpiirteittäin positiivisia. Vaikka tutkimukseni ei tuottanutkaan uutta ja mullistavaa tietoa, kertoo se omalta osaltaan viestiä siitä, että myös asiakkaat, nuoret itse, kokevat etsivän nuorisotyön hyväksi ja tarpeelliseksi työmuodoksi ja että se ei ole turhaan ollut pinnalla mediassa sekä nuoriso- ja sosiaalialaan liittyvässä keskustelussa.

Pohdintaa herätti myös se, että vaikka pääsääntöisesti miltei kaikki nuoret kokivat etsivän nuorisotyön positiivisena, tulivat kaikki eriävät mielipiteet vain kyselyn kautta. Tämä voisi kertoa viestiä siitä, etteivät nuoret uskaltaneet haastattelutilanteessa tuoda esille negatiivisia asioita, vaikka luottamuksellisuutta ja anonyymiyttä painotinkin. Nuorten ääntä on nyt kuitenkin tässä asiassa kuultu ja pyrin sitä opinnäytetyöni kautta levittämään. Tutkimukseni jälkeen voin olla tyytyväinen etsivään nuorisotyöhön Torniossa, sillä olen saanut selville, että tyytyväisiä ovat myös itse asiakkaat.

LÄHTEET

45-minuuttia.16.11.2011.Viitattu 30.11.2011

<http://www.katsomo.fi/?proglid=95245>

Aaltonen, Kimmo (toim.) 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Tallin-
na:AS Pakett.

A-klinikkasäätiön raporttisarja 2007. Etsivä työ. Euroopan syrjäytyneiden väestönsi-
en parissa. Suuntaviivoja yhdenmukaisiin etsivän työn palveluihin. Amster-
dam:Foundation Regenboog AMOC.

Eskola Jari & Suoranta Juha 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväsky-
lä:Gummerus.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2006. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun
teoria ja käytäntö. Helsinki:Yliopistopaino Kustannus.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeen-
linna: Karisto.

Hjort, Haldis 1995. Etsivän työn psykologia. Jyväskylä:Gummerus.

Huhtajärvi, Piia 2007. Ammatillinen etsivä työ. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell,
Anna (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mah-
dollisuudet. Helsinki:Hakapaino. 446-457

Koivuranta, Reija 2012. Etsivä nuorisotyö Torniossa työntekijän näkökulmasta. Puhe-
linhaastattelu 30.3.2012

Kokkila, Taru & Kyllönen, Kristian & Paappanen, Jari & Rosblom, Outi & Ruuskanen,
Ulla 1998. Etsivää työtä nuorten parissa keskustan kaduilla. Luotsi-projekti 1993-
1997.Helsingin kaupungin etsivän työn projekti.Helsinki:Nuorisoasiainkeskus.

Laine, Terhi & Hyväri, Susanna & Vuokila-Oikkonen, Päivi (toim.) 2010. Syrjäytymistä
vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Riika:Livonia Print.

Lapin nuorisotiedotuksen internetsivut.Viitattu 30.11.2011

http://www.lanuti.fi/Suomeksi/Valitse_kunta!/Tornio/Etsiva_nuorisotyö_KOPPI.iw3

Mikkonen, Mika & Kauppinen, Jaana & Huovinen, Minna & Aalto, Erja (toim.). Etsivä työ. Suuntaviivoja yhdenmukaisiin etsivän työn palveluihin. Raporttisarja nro 58, A-klinikkasäätiö 2010.

Opetus- ja kulttuuriministeriön internetsivut. Viitattu 30.11.2011

http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoitus/etsiva_nuorisotyoyo/

Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa (toim.) 2005. Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere:Gummerus.

Silminnäkijä.Kotini on hautani.16.11.2011.Viitattu 30.11.2011

<http://areena.yle.fi/video/1321477135401>

LIITTEET

Liite 1 Kyselyn saatekirje

Hei,

olen Laura Sinkkonen, Humanistisen ammattikorkeakoulun 3. vuoden opiskelija. Teen opinnäytetyötäni etsivästä nuorisotyöstä ja tarvitsisin Tornion tilanteen tutkimiseen Teidän apuunne, sillä haluan opinnäytetyössäni tuoda esille erityisesti nuoren, asiakkaan, näkökulmaa etsivään nuorisotyöhön.

Ohessa on kysely, johon toivoisin Teidän vastaavan.

Kaikki vastaukset tulevat luottamuksellisesti ja anonyymisti, joten vastaajan henkilöllisyyttä ei voi tunnistaa. Lomakkeet tulevat vain minun käyttöni ja minun nähtäväkseni.

Toimita vastauslomakkeesi minulle oheisessa kirjekuoressa 20.12. mennessä osoitteeseen

Laura Sinkkonen
Yliopistokatu 1 E 212
90570 Oulu

Kiitos ajastasi, se on minulle tärkeä! ☺

Terveisin,

Laura Sinkkonen

Liite 2 Kysely

Kysely Tornion etsivän nuorisotyön asiakkaille

1. Ikä: _____ Sukupuoli: mies ____ nainen ____

2. Kauanko olet ollut etsivän nuorisotyön asiakkaana?

---

3. Tiesitkö etsivästä nuorisotyöstä ennen asiakkuuttasi?

---

4. Vastaa väitteisiin mielipiteesi mukaisesti

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä
Etsivästä nuorisotyöstä on ollut minulle apua.				
Etsivien kanssa on helppo työskennellä.				
Mielestäni etsivä nuorisotyö on hyvä työmuoto.				
Mielestäni etsivälle nuorisotyölle on tarvetta.				
Voin kertoa etsiville asioita, joista on muille vaikea puhua.				
Asiani ovat ratkenneet/osittain ratkenneet etsivien avustuksella.				

5. Mitä asioita olet käsitellyt etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa?

---

6. Mitä olette käytännössä tehneet etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa?

---

7. Oletko aikaisemmin saanut tai yrittänyt saada apua samoihin asioihin, joita olet käsitellyt etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa?
___ kyllä, mistä?

___ en

8. Mitä muuta haluaisit sanoa?

Kyselyyn vastattuasi laita se oheiseen kirjekuoreen, sulje kuori ja palauta etsivälle nuorisotyöntekijälle.

Kiitos vastauksestasi!